

Strokovni izraz *mana*, ki se nanaša na cedeči se sok iz ran debla, je obravnavan v raznovrstni znanstveni in strokovni literaturi:

- Leksikon rastlinskih bogastev (avtor Tomaž Peštauer, Tehnična založba Slovenije, 1993, recenzenta: prof. dr. T. Wraber in prof. dr. F. Šuštar) - tu je na strani 356 jasno razložen pojem *mana*: "skupno ime za nekatere sladke proizvode, večinoma vsaj posredno rastlinskega izvora. /.../ M. je večinoma strjen sok, ki se izceja iz poškodovanih rastlinskih tkiv /.../";
- Naše drevesne vrste (avtorja prof. dr. M. Kotar in dr. R. Brus, Slovenska matica, 1999, recenzenta: prof. dr. F. Batič in prof. dr. A. Šiflar) - tu je na strani 301 pod drevesno vrsto mali jesen razložen pojem *mana*;
- Enzyklopädie der Holzgewächse, 1997, 7, Erf, Lfg 3;
- Illustrierte Flora vom Mittel-Europa, Band V/3, Teil: (G. Hegi, 1927-München, Carl Hauser Verlag, 2254 s.);
- Upotreba drveta i sporednih produkata šume (A. Ugrenović, 1948, Zagreb, Nakladni zavod Hrvatske, 429 s.).

Dokaz, da se pri malem jesenu izraz *mana* nanaša na iz poškodb na deblu cedeči se strjeni sok, je prisoten že v tujih izrazih za mali jesen: *Mannaesche* (nemško) in *Manna ash* (angleško); zanimivo je, da obstaja tudi slovenski izraz *manini jesen* (A. A. Wolf, *Deutsch-slovenisches Wörterbuch*, 1860).

Sklicevanje na SSKJ je sicer zelo koristno, vendar pri strokovnih in znanstvenih izrazih, ki so znotraj različnih strok razloženi v strokovnih slovarjih (žal je slovenski gozdarski slovar nepopoln in nekoliko zastarel), nezadostno.

Reakcija mag. Z. Belca je omogočila razjasnitev in nekoliko obširnejše definiranje predvsem izraza *mana* in besedne zveze "vlečenje v višino". Pred podajanjem komentarja (oziroma kar jasnega definiranja napačne rabe strokovnih izrazov) k strokovnim članekom se je dobro (in koristno) predhodno seznaniti s pomenom posameznih specifičnih izrazov vsaj v strokovnih leksikonih.

Mag. Z. Belcu se za pripombe vseeno zahvaljujem, saj je s tem dokazal, da se mu je članek zdel zanimiv in da ga je tudi zelo skrbno prebral.

Mitja Piškur

Iz domače in tuje prakse

Processorji za izdelavo polen

Robert KRAJNC*, Nike POGAČNIK**

V predhodni številki *Gozdarskega vestnika* smo predstavili tehnologijo za pripravo lesnih sekancev, ki v slovenskem prostoru še ni uveljavljena. Polena so najpogostejša oblika lesnega kuriva, zato tokrat nekaj več o sodobni tehnologiji izdelave polen.

Priprava polen zajema razžaganje goli, cepljenje ter zlaganje v skladovnice. Pri tradicionalnem načinu priprave polen razžagujemo goli z motorno žago, jih cepimo s sekuro, batom in klini, pogosto pa se uporabljajo tudi cepilni stroji (traktorski priključek). Cepanice (dolžina 1 m) običajno s krožno žago razrežemo na ustrezno dolžino (25-30 cm). Sledi ročno nakladanje, razkladanje in zlaganje polen. Tak način priprave je časovno zelo zamuden, fizično naporen in tudi nevaren.

Številni proizvajalci na trgu že nekaj časa ponujajo različne procesorje za izdelavo polen. Sodobni procesorji nam olajšajo delo, so učinkovitejši in varnejši. Njihova prednost je, da goli s podajalnim trakom pomikajo, jih s pomočjo krožne ali verižne žage razžagajo na ustrezno dolžino (20-50 cm) ter jih nato s pomočjo cepilnega stroja s hidravličnim kladivom (moč sekanja je odvisna od izvedbe stroja) razsekajo na želeno število kosov (število kosov se spreminja z dodajanjem ali odzemanjem udarnih nožev). Večina procesorjev omogoča cepljenje na 2, 4, 6 ali 8 kosov. Tako razžagana in razcepljena polena s transportnim trakom transportirajo na želeno mesto (prikolico ali skladišče). Gre za avtomatizacijo celotnega procesa izdelave polen. Ročno ostaja le podajanje goli na podajalni trak ter zlaganje polen v skladovnice. Podajanje goli na podajalni trak je možno tudi z nakladalno napravo; tak način dela še dodatno povečuje učinkovitost.

* R. K., GIS, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLO

** N. P., univ. dipl. inž. gozd., GIS, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLO

Preglednica 1: Tehnične lastnosti in cene izbranih procesorjev za izdelavo polen

Proizvajalec	Enote	POSH	POSH	GANDINI	GANDINI
MODEL		Spalfix-300 Z-45	Spalfix-300 E11 - 33	Forest cut line 12 TPS	Forest cut line 12 MTS
Pogon – vrsta		Traktor	Elektromotor	Traktor	Bencinski motor
Moč motorja ¹	kW	20	11	15	10
Dolžina polen	mm	200-500	200-500	250-700	250-700
Maks. premer lesa	cm	28	28	32	32
Maks. moč sekanja	t	10.8	10.8	10	10
Učinki	prm/h	5-7	5-7	3-5	3-5
Cena ²	SIT	1,410.000	1,530.000	1,310.000	1,810.000

¹ Pri traktorskih priključkih je podana zahtevana moč traktorja.

² Cene so okvirne in ne vključujejo DDV-ja in carinskih dajatev. Cene tudi ne vključujejo transportnega traku. Cena 3 do 4 m dolgega transportnega traku za transport polen je od 280.000 do 350.000 SIT.

Procesorji za izdelavo polen so lahko izdelani kot traktorski priključek (poganja jih traktor preko kardanskega zgloba) ali pa imajo lasten pogon (elektromotor ali motor z notranjim izgorevanjem). Procesorji z elektromotorji so fiksni in zato primerni za delo na skladiščih, vse ostale izvedbe procesorjev so mobilne (prikolica ali traktorski priključek).

Avtomatizacija dela, delež gospodinjstev, ki za ogrevanje uporabljajo les (po ocenah Statističnega ura-

da RS približno 30 % gospodinjstev), ter uveljavljanje sodobnih peči so argumenti, ki govorijo v prid procesorjem in njihovi uveljavitvi v našem prostoru. S sodobnimi tehnologijami kurjenja (predstavljene bodo v prihodnji številki) ter z enostavnejšo in učinkovitejšo pripravo lahko polena v prihodnosti pri individualnih uporabnikih pridobijo na pomenu kot vir energije.

Fiksni procesor za izdelavo polen z elektromotorjem (fotografija proizvajalca POSCH)

Procesor za izdelavo polen izdelan kot traktorski priključek (fotografija proizvajalca GANDINI)